

Handläggare
Carolina Tillborg, 08-50829739

Till
Kommunstyrelsen

Remiss av Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2024-2029

Svar på remiss från Kommunstyrelsen, KS 2023/791

Sammanfattning

Koncernledningen ställer sig bakom programmet och vikten av att alla Stockholmare med funktionsnedsättning ska vara fullt delaktiga i samhället. Det är positivt att programmet har tagits fram med utgångspunkten att ge en vägledning i bolagsstyrelsernas och nämndernas arbete med frågor kring tillgänglighet och delaktighet, snarare än att detaljstyra. Det är viktigt att påtala att koncernens bolag arbetar och bidrar inom sina ansvarsområden med kunskaper och resurser och det är av fortsatt stor vikt att ge bolagen detta utrymme för anpassning och utveckling inom respektive verksamhetsområden, med stöd av programmet som styrdokument.

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade i maj 2018 om Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2018-2023. I budget för 2023 gavs kommunstyrelsen i uppdrag att revidera programmet, varför stadsledningskontoret har utarbetat ett förslag till revidering i samarbete med funktionshindersorganisationer, förvaltningar och bolag inom staden.

Stadens program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning är ett styrdokument för stadens nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att skapa förutsättningar för personer med funktionsnedsättning att vara delaktiga på jämlika villkor i samhället. Det reviderade programmet ska användas av stadens nämnder och bolagsstyrelser i arbetet med att identifiera, förebygga och undanröja hinder för full delaktighet i samhället och jämlikhet i levnadsvillkor för personer med funktionsnedsättning, utan diskriminering.

Programmet omfattar olika fokusområden som stadens nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta med genom att tillämpa funktionshinderperspektivet utifrån respektive områdes relevans för berörd nämnd eller styrelse. Under varje fokusområde beskrivs stadens ambitioner och prioriteringar samt önskade resultat och effekter. Arbetet inom

fokusområdena ska bidra till att förverkliga stadens vision och mål om att Stockholm ska vara tillgängligt för alla, oavsett funktionsförmåga. De nio fokusområdena är:

1. Rätten till utbildning och att få det stöd som behövs för att nå kunskapsmålen
2. Rätten till arbete och försörjning
3. Rätten att kunna ta del av den fysiska miljön och garanteras säkerhet i kris
4. Rätten till en fungerande bostad
5. Rätten till information och kommunikation samt tillgång till ny teknik
6. Rätten till bästa möjliga hälsa
7. Rätten till individuellt stöd
8. Rätten till kultur och fritid
9. Rätten att delta i demokratin.

Områden som lyfts fram tydligare i denna revidering är bland annat barnperspektivet, hur programmet bidrar till stadens arbete med agenda 2030, gruppen äldre, gruppen som bara har insatser enligt socialtjänstlagen, personer med psykiska funktionsnedsättningar, den särskilda utsattheten för våld och diskriminering samt vikten av att ha ett hälsoperspektiv i arbetet.

Stockholms Stadshus AB har remitterat stadsledningskontorets förslag till ”Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2024-2029” för yttrande till dotterbolagen AB Stockholmskem, AB Svenska Bostäder, AB Familjebostäder, Stockholms Hamn AB, Stockholm Vatten och Avfall AB, Micasa Fastigheter i Stockholm AB, Kulturhuset Stadsteatern AB, Skolfastigheter i Stockholm AB, Bostadsförmedlingen i Stockholm AB och Stokab

Underremisser

AB Stockholmskems remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 1)

Stockholmskem ställer sig bakom programmet och vikten av att alla Stockholmare med funktionsnedsättningar ska vara fullt delaktiga i alla delar av samhället. Bolaget uppskattar att programmet har tagits fram för att ge en vägledning i arbetet med frågorna och ser fler områden där Stockholmskems arbete kan utvecklas.

Stockholmskem har lämnat synpunkter inom verksamhetsområdet bygg- och teknik. I bolagets arbete med ombyggnationer av fastigheter är ambitionen att utgå från hållbar renovering. Bolaget är restriktivt med ingreppen och omvandlingar av fastigheterna blir därmed inte så stora. Omställningen till mer tillgängliga fastigheter kommer därmed ta längre tid och bolaget menar att det därmed har extra stor betydelse att utveckla samarbetsformer mellan bostadsbolagen. Detta för att underlätta en större rörlighet i bostadsbeståndet som kan underlätta flytt till adekvata lägenheter för den som har ett sådant behov.

Inom ramen för detaljplaneprocess och inför bygglov säkerställer bolaget att hänsyn tas till funktionsnedsatta i nyproduktionsprojekt av en sakkunnig på tillgänglighet. Denna

tydliga granskningsprocess där gruppens behov blir omhändertagna saknas däremot för gruppen äldre personer som programmet pekar på som en viktig grupp, då de äldre blir allt fler i staden.

AB Svenska Bostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 2)

Svenska Bostäder ställer sig positiva till ”Program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2024-2028”. Bolaget välkomnar att det nya programmet utgör en naturlig fortsättning på det nuvarande.

AB Familjebostäders remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 3)

Familjebostäder står bakom det reviderade förslaget och delar stadsledningskontorets synpunkter att struktur och innehåll i nuvarande program med fördel ska gälla även för perioden 2024-2029. Bolaget lyfter att ett visst förtydligande skulle kunna ske avseende de stycken som berör digitala och tekniska lösningar genom att hänvisa till gällande lag på området.

Stockholms Hamn ABs remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 4)

Bolaget ser positivt på programmet och kommer framöver att fortsatt integrera arbetet att öka den fysiska tillgängligheten vid hamnens verksamhetsområden som till exempel hamnterminaler och parkeringar. Stockholms Hamn AB framför att staden bör *verka för* att erbjuda personer med funktionsnedsättning anställning, istället för kravställning. Bolaget anser även att det är bra med ett tillägg till avsnittet om att identifiera och undanröja hinder som stänger personer med funktionsnedsättning ute från staden som arbetsgivare. Detta då vissa tjänster med anledning av säkerhets- och arbetsmiljöperspektiv inte kan anpassas och det bör därför läggas till ” så långt det är möjligt”.

Stockholm Vatten och Avfall ABs remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 5)

Bolaget anser att programmets gemensamma styrning av frågor rörande funktionsnedsättningen är positivt. Bolaget anser att det är viktigt att sätta detta program i relation till övrig styrning inom staden och det är avgörande att Stockholms stad har en tydlig struktur och rimliga krav och tidshorisont för eventuellt arbete som förväntas ske på förvaltnings- och bolagsnivå. Bolaget anser vidare att det kan behövas delmål och milstolpar för att göra arbetet mot målet mer hanterligt. Eftersträvansvärt är att staden ger ett övergripande stöd i arbetet genom att till exempel ta fram gemensamma utbildningar inom området.

Micasa Fastigheter ABs remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 6)

Micasa Fastigheter ställer sig positiv till det reviderade förslaget av program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2024-2029. I enlighet med programmet har Micasa ett särskilt ansvar för att arbeta med fokusområdet ”Rätten till en fungerande bostad” och bolaget ser fördelar med att det nu föreslås bli ett separat fokusområde.

Kulturhuset Stadsteatern ABs remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 7)

Kulturhuset Stadsteatern AB ställer sig bakom remissens innehåll och konstaterar att programmet blivit tydligare med fokusområden och definitioner. Bolaget anser även att det är lämpligt att betoning sker av arbetet med implementering och uppföljning även om det kräver mer resurser.

Skolfastigheter i Stockholm ABs remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 8)

SISAB välkomnar stadens förslag till program och den särskilda ansatsen att programmet ska vara värderingsstyrt och med det, mer övergripande än detaljstyrande. SISAB ser positivt på att programmet hänvisar till artiklar i FN-konventionen för respektive fokusområde. Utifrån bolagets arbete med implementering av programmet så berör det både rollen som arbetsgivare och som hyresvärd. Bolaget lyfter särskilt områdena barnrättsperspektiv, delaktighet och diskriminering i bolagets projektverksamhet.

Stokabs remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 9)

Stokab är generellt sett positiva till Stockholms stads program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2024–2029. Bolaget har lämnat synpunkter inom ett par områden som bland annat rör rätten till arbete och försörjning och rätten till individuellt stöd.

I programmet står det att staden aktivt ska erbjuda personer med funktionsnedsättning anställning, vilket Stokab anser är bra. Samtidigt anser bolaget att kraven bör utformas så att staden ska *verka för* att personer med funktionsnedsättning söker arbeten i stadens verksamheter och att urvalsprocesser ska utformas på ett sådant sätt att de bedöms på lika kriterier som övriga sökande.

Av programmet framgår även att arbetsgivare inom staden ska undanröja hinder som utestänger personer med funktionsnedsättning anställning. Stokab ställer sig positivt till detta, men anser att det dock behöver kompletteras med ”så långt som möjligt”. Detta eftersom vissa tjänster på grund av säkerhets- och arbetsmiljöskäl inte kan anpassas i den omfattning som skulle krävas.

Stokab kommer att fortsätta arbete med strategiska frågor kopplat till tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionshinder tillsammans med Stockholms Hamnar och Stockholm Vatten och avfall genom ett gemensamt funktionshinderråd tillsammans med berörda funktionshinderorganisationer.

Bostadsförmedlingen i Stockholm ABs remissvar har i huvudsak följande lydelse (bilaga 10)

Bostadsförmedlingen stödjer förslaget till program som bedöms ge tydliga och relevanta utgångspunkter för styrelsernas och nämndernas insatser på området. Programmet är väl genomarbetat och anknyter på ett tydligt sätt till FN:s konvention om rättigheter för personer funktionsnedsättning, till den nationella lagstiftningen och målen på området samt till kommunfullmäktiges vision och mål.

Det är positivt att rätten till en fungerande bostad lyfts fram som ett separat fokusområde i stadens program. Personer med funktionsnedsättning ska kunna få en bostad på bostadsmarknaden på jämlika villkor som andra. Här är det angeläget att staden kan stärka och vidareutveckla bostadsförsörjningen för målgruppen för att kunna tillgodose behoven, i nutid såväl som på längre sikt. För att detta ska ske på ett effektivt sätt är det angeläget att berörda styrelser och nämnder utvecklar samverkan i dessa frågor, exempelvis när det gäller likvärdig information om tillgänglighet vid annonsering av lägenheter, bostadsanpassningar, utbyggnaden av särskilda boenden med mera.

Bostadsförmedlingen menar att funktionsnedsatta personers erfarenheter och synpunkter, i enlighet med programmet, kan tillvaratas på ett mer genomtänkt och systematiskt sätt i samband med planering och genomförande av stadens verksamheter. Detta kan exempelvis ske i samverkan med brukarorganisationerna i funktionshinderråden.

Koncernledningens synpunkter och förslag

Koncernledningen ställer sig bakom programmet och vikten av att alla Stockholmare med funktionsnedsättningar ska vara fullt delaktiga i samhället. Det är positivt att programmet har tagits fram med utgångspunkt att ge en vägledning i bolagsstyrelsernas och nämndernas arbete med frågor kring tillgänglighet och delaktighet, snarare än att detaljstyra. Det är viktigt att påtala att koncernens bolag arbetar och bidrar inom sina ansvarsområden med kunskaper och resurser och det är av fortsatt stor vikt att ge bolagen detta utrymme för anpassning och utveckling inom respektive verksamhetsområden, med stöd av programmet som styrdokument. Denna aspekt lyfter ett par av koncernens bolag särskilt, då det inte alltid är möjligt av säkerhets- och arbetsmiljöskäl, att anpassa vissa tjänster inom några verksamheter i den omfattning som skulle krävas. Det blir därmed viktigt att programmet inom vissa områden och frågor formuleras så att nämnder och bolagsstyrelser verkar för olika frågor istället för att det krävs, till exempel att staden ska *verka för* att erbjuda personer med funktionsnedsättning anställning.

Det är positivt att utvärdering av nuvarande program för tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning beaktats i framtagandet av förslaget till nytt program. Inriktning är att, då nuvarande program upplevts välfungerande, i hög grad behålla nuvarande struktur och innehåll i detta reviderade förslag för kommande år. Områden som lyfts fram tydligare i denna revidering är bland annat barnperspektivet, hur programmet bidrar till stadens arbete med agenda 2030 och gruppen äldre. Koncernledningen instämmer i det som framkommit i utvärderingen av nuvarande program, att uppföljningen av programmet kan vara något otydligt och att detta bör utvecklas.

Stockholms hem lyfter betydelsen av fortsatta och utvecklade samarbetsformer mellan bostadsbolagen, i syfte att underlätta en större rörlighet i bostadsbeståndet som kan underlätta flytt till adekvata lägenheter för personer med särskilda behov. Detta mot

bakgrund av att bostadsbolagen arbetar med hållbar renovering och därmed är restriktiva med ingreppen i fastigheterna vilket innebär att omvandlingarna inte blir så stora och omställningen till mer tillgängliga fastigheter tar längre tid.

Bostadsbolagen har även utvecklade arbetssätt och en tydlig granskningsprocess för gruppen med funktionsnedsättning som säkerställer att denna grupp får sina behov omhändertagna. Detta saknas däremot idag för gruppen äldre personer som programmet pekar på som en viktig grupp, då de äldre blir allt fler i staden. SISAB arbetar på liknande utifrån bolagets anvisningar för tillgänglighet, som ska tillämpas vid nybyggnad av skolor samt vara vägledande vid om- och tillbyggnad av skollokaler. Fler bolag anser att det är eftersträvansvärt att staden ger ett övergripande stöd i arbetet genom att till exempel ta fram gemensamma utbildningar inom området så att arbetet med att utveckla frågor inom tillgänglighet och delaktighet hanteras på ett gemensamt sätt och på en likartad nivå inom staden. Viktigt även att det arbetas fram mål som integreras i den ordinarie styrningen och uppföljningen i ILS, vilket även möjliggör jämförbarhet och mätning av utveckling över tid. Det är även viktigt att staden har en tydlig struktur och rimliga krav för eventuellt arbete som förväntas ske på nämnd- och bolagsnivå. Det är positivt att programmet fortsätter knyta an på ett tydligt sätt till FN:s konvention om rättigheter för personer funktionsnedsättning, till den nationella lagstiftningen och målen på området samt till kommunfullmäktiges vision och mål.

Koncernledningen anser i likhet med bolagen att det är bra att tillämpningsanvisningar med förslag på indikatorer och aktiviteter inom varje fokusområde tas fram och att nämnder och bolagsstyrelser i sin ordinarie planering preciserar vilka aktiviteter de behöver genomföra för att nå stadens mål. Det är viktigt att det etablerade arbetet som finns inom och mellan bolagen fortsätter, där bland annat Stokab, Stockholms Hamnar och Stockholm Vatten och Avfall arbetar tillsammans med strategiska frågor kopplat till tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionshinder genom ett gemensamt funktionshinderråd tillsammans med berörda funktionshinderorganisationer.

För kompletterande och mer utförliga synpunkter kring remissen hänvisar koncernledningen till dotterbolagens remissvar.

Bilagor

1. AB StockholmsHems remissvar
2. Svenska Bostäder ABs remissvar
3. Familjebostäder ABs remissvar
4. Stockholms Hamn ABs remissvar
5. Stockholm Vatten och Avfall ABs remissvar
6. Micasa Fastigheter i Stockholm ABs remissvar
7. Kulturhuset Stadsteatern ABs remissvar
8. Skolfastigheter i Stockholm ABs remissvar
9. Stokabs remissvar
10. Bostadsförmedlingen i Stockholm ABs remissvar

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anette Scheibe Lorentzi, Vice VD	2023-12-11